

Datum 08 mei 2023

Onderwerp Gespreksnotitie rondetafelgesprek over de Wet seksuele misdrijven

Het wetsvoorstel en de nota van wijziging

Seksueel geweld is een grove inbreuk op iemands lichamelijke en geestelijke integriteit en daarmee op het recht op veiligheid en een gezonde ontwikkeling. Kinderen en jongeren zijn inherent kwetsbaar en lopen, ongeacht achtergrond of geslacht, een risico hiermee te maken te krijgen. Seksueel geweld meemaken kan op korte en lange termijn ontwrichtende effecten hebben. Ik ondersteun dan ook de intentie van het wetsvoorstel om (minderjarige) slachtoffers van seksuele misdrijven beter te beschermen en om de wet meer aan te laten sluiten bij de huidige tijd als het gaat om digitale ontwikkelingen en de huidige seksuele normen. Hieronder zal ik enkele onderdelen uit het wetsvoorstel en de nota van wijziging uitlichten.

Overlap met mensenhandel

In de Memorie van Toelichting wordt ingegaan op de mogelijke overlap tussen bepaalde seksuele misdrijven en mensenhandel bij de strafverzwarringsgrond 'een gewoonte of een beroep maken van seksuele misdrijven die gepleegd worden jegens kinderen'. Ook wordt deze overlap aangestipt bij de strafverzwarringsgrond 'het tegen betaling seks hebben met een minderjarige'. In deze gevallen is de kans aanzienlijk dat de persoon zich ook schuldig maakt aan mensenhandel. De Memorie van Toelichting noemt de mogelijkheid om vervolging in te stellen voor mensenhandel indien een dergelijke overlap aanwezig is en stelt dat dit afhankelijk is van het feitencomplex. Vanuit het perspectief van bescherming van het slachtoffer en aansluitend bij de ernst van het delict, zou het goed zijn indien er altijd een afweging gemaakt wordt of in een bepaalde situatie vervolgd dient te worden voor mensenhandel, eventueel samen met een bepaling uit de zedenwetgeving.

Verruiming verjaringsregels

Het wetsvoorstel voorziet een verruiming van de bijzondere verjaringsregeling voor seksuele misdrijven gepleegd tegen kinderen. De ondergrens voor het niet verjaren van seksuele misdrijven gepleegd tegen kinderen komt te liggen bij misdrijven waarop een wettelijke gevangenisstraf van zes jaren of meer is gesteld. Deze grens ligt nu nog bij achtjaarsfeiten. Ik onderstreep het belang van deze verruiming van de verjaringsregels. Minderjarige slachtoffers van seksueel geweld vertellen niet gemakkelijk over wat hen is overkomen. Vaak is het minderjarige slachtoffer afhankelijk van de pleger. De verruiming van de verjaringsregels doet zodoende niet alleen recht aan de ernst van de misdrijven en de kwetsbaarheid van de slachtoffers, maar ook aan het feit dat het vaak jaren kan duren voordat slachtoffers zich in staat voelen naar buiten te treden.

Kindersekspoppen

De nota van wijziging van 9 maart 2023 heeft geleid tot strafbaarstelling van zogenaamde kindersekspoppen. Met belangstelling heb ik deze strafbaarstelling en de onderbouwing hiervoor gelezen, inclusief de door het WODC uitgevoerde quickscan. De minister heeft duidelijk aangegeven dat er voor deze strafbaarstelling is gekozen vanuit een normatieve gedachte: een dergelijk object kan namelijk bijdragen aan de instandhouding of zelfs het bevorderen van een subcultuur die seksueel misbruik van kinderen als normaal afspiegelt. Deze redenering kan ik volgen en ondersteun ik ook. Tegelijkertijd is, onder meer uit de quickscan, gebleken dat zowel de schadelijkheid als de preventieve werking van deze poppen niet wetenschappelijk is bewezen. Het is daarom belangrijk dat hier nader onderzoek naar wordt gedaan en dat er monitoring plaatsvindt op de toepassing van deze nieuwe strafbaarstelling en de toegevoegde waarde ervan.

Vrijwillige sexting

In haar advies van 8 juni 2022 constateerde de Raad van State dat de strafuitsluitingsgronden voor het vrijwillig maken en delen van beeldmateriaal ten behoeve van sexting, zoals opgenomen in het aanvankelijke wetsvoorstel, niet houdbaar zijn op basis van internationale regelgeving. Zo verplichten het Verdrag van Lanzarote en de Richtlijn 2011/93 tot strafbaarstelling van beeldmateriaal van seksueel misbruik van kinderen. Op basis van deze constatering zijn de wettelijke strafuitsluitingsgronden voor sexting geschrapt. In plaats daarvan kan de afweging hierover plaatsvinden binnen het vervolgingsbeleid van het OM, waarbij – ook nu al – rekening wordt gehouden met de mate van consensus bij de totstandkoming en het delen van het beeldmateriaal, en op grond waarvan per geval wordt beoordeeld of strafrechtelijk optreden opportuun is. Het is belangrijk dat deze ruimte ook in de toekomst blijft bestaan. Hierbij dient naast het belang van ruimte voor experimenteelgedrag van jongeren ten behoeve van hun seksuele ontwikkeling ook het risico mee te wegen dat deze jongeren nog onvoldoende de gevolgen van hun daden kunnen overzien.

Leeftijdsgrens seksualiserend benaderen van kinderen

Het strafbaar stellen van het seksualiserend benaderen van kinderen, waaronder ook de strafbaarstelling sexchatting, acht ik een goede ontwikkeling. Daarbij was het echter passender geweest als er door de wetgever voor gekozen was om deze strafbaarstelling te laten gelden voor alle slachtoffers onder de 18 jaar. Dit in lijn met de consultatiereactie uit 2020 van de toenmalig Nationaal Rapporteur en de constatering in de meest recente Slachtoffermonitor seksueel geweld tegen kinderen, dat met name de groep tussen de 15 en 18 jaar kwetsbaar is voor vormen van seksueel misbruik. Sexchatting en andere vormen van het seksualiserend benaderen van minderjarigen worden door de wetgever beschreven als delicten in de voorfase van seksueel misbruik. Juist daarom acht ik het van belang dat alle kinderen (alle personen onder de 18 jaar) onder de beschermingsreikwijdte van deze delicten vallen. Het betreft hier immers delicten die kunnen leiden tot daadwerkelijk (fysiek) seksueel misbruik. Net als bij het delict sexting, is het ook hier van belang dat ruimte wordt geboden voor experimenteelgedrag bij jongeren en dat dit aspect wordt meegenomen in het vervolgingsbeleid.

Conny Rijken

Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen

